

The Needs Assessment to Develop Guidance Services of Schools Under Office of The Basic Education Commission in Chiang Mai

Rattanawat Penrattanahiran

Ph.d. (Educational Psychology and Guidance), Lecturer
Department of Psychology, Faculty of Education
Chiang Mai Rajabhat University

Received: October 8, 2019/ Revised: May 9, 2020/ Accepted: May 26, 2020

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the needs of developing guidance services of schools under office of the basic education commission in Chiang Mai. 2) to compare needs of developing guidance services of schools under office of the basic education commission in Chiang Mai, considering affiliation and school size. 3) to prioritize needs of developing guidance services of schools under office of the basic education commission in Chiang Mai. 4) to survey and propose the approaches of developing guidance services of schools under office of the basic education commission in Chiang Mai. The 36 samples consisted of administrators, guidance teachers, advisors, and another 654 students from secondary schools under the office of the basic education commission in Chiang Mai. The samples were selected by stratified random sampling. Research instruments were questionnaires and unstructured interviews. Data were analyzed using frequency, percentage, standard deviation, independent samples T-test, one-way ANOVA, modified priority needs index and content analysis.

The research findings were as follows: 1) The overall mean score in the reality of the needs for developing guidance service of schools under the office of the basic education commission in Chiang Mai was in high score ($\bar{X} = 3.50$, S.D.=0.71) and expected mean was also high ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.55) so that both findings showed significant differences at the .05 level in all aspects; 2) The schools in different affiliation and size were also significantly different in a mean score of needs for guidance service at the .05 level, which the schools under the secondary educational service area office had overall mean score and each aspect in higher level ($\bar{X} = 4.42$ and S.D.=0.48) than the schools under the primary educational service area office ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.64). In addition, the mean score of the small-size and middle-size schools' needs for guidance service was more than the large-size schools and the large-size schools' needs for guidance service were less than extra-large size schools with significant difference at the .05 level; 3) The administrators, guidance teachers, advisors, and students had the most critical needs in the developing guidance services such as placement service ($PNI_{Modified} = 0.28$), counseling service ($PNI_{Modified} = 0.27$), follow – up service ($PNI_{Modified} = 0.26$), individual inventory service ($PNI_{Modified} = 0.20$) and information service ($PNI_{Modified} = 0.17$); 4) The guidelines and approaches to developing guidance services of the schools should be adequate guidance personnel for the number of students in school, the guidance teachers should have educational guidance degree, a box for students to comment on guidance services and the counseling room for all students. Also, the schools should provide a workplace for students as a part-time job and counseling course for teachers. Finally, the most importance should be to raise awareness of systematic collaboration for the administrators, teachers, students, and all personnel in the schools.

Keywords: Needs Assessment, Guidance Services, The office of The Basic Education Commission

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนว ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ

ปร.ด. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว), อาจารย์
ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วันรับบทความ: 8 ตุลาคม 2562/ วันแก้ไขบทความ: 9 พฤษภาคม 2563/ วันตอบรับบทความ: 26 พฤษภาคม 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ 2) เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน 3) จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว จำนวน 36 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 654 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนว และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t- test) ด้วยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (independent sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยคะแนนเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.71) และคะแนนเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.55) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน 2) โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดและขนาดที่แตกต่างกันจะมีคะแนนเฉลี่ยความต้องการจำเป็นในงานบริการแนะแนวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนสังกัด สพม. มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูงกว่า ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.48) โรงเรียนสังกัด สพป. ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.64) ทั้งนี้โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด คือ บริการจัดวางตัวบุคคล (PNI_{Modified} = 0.28) รองลงมาคือ บริการให้คำปรึกษา (PNI_{Modified} = 0.27) บริการติดตามและประเมินผล (PNI_{Modified} = 0.26) บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (PNI_{Modified} = 0.20) และบริการสนเทศ (PNI_{Modified} = 0.17) 4) ความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนในภาพรวม ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาและนักเรียน ได้เสนอแนะว่าควรมีบุคลากรด้านการแนะแนวให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน มีครูแนะแนวที่มีวุฒิการศึกษาทางแนะแนวโดยตรง มีกลองให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีห้องรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง มีการจัดหาแหล่งงานที่นักเรียนสามารถทำงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการให้คำปรึกษานักเรียน สิ่งสำคัญคือการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนได้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, งานบริการแนะแนว, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทนำ

การแนะน้ามมีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนในโรงเรียนมีมากขึ้น ทั้งปัญหาในการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาในการประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาส่วนตัว ซึ่งปัญหาเหล่านี้มักจะปรากฏได้ชัดกับนักเรียนช่วงอายุ 13-18 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงการเป็นวัยรุ่น เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ พัฒนาการในวัยนี้จึงมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เริ่มสนใจเพศตรงข้าม การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง แสดงออกซึ่งความสนใจและค่านิยมออกมาอย่างชัดเจน จึงมีความอ่อนไหวต่อการเกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ง่าย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) ถ้าช่วงวัยนี้ดำเนินชีวิตผ่านไปอย่างราบรื่นก็จะเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้ามจะเป็นช่วงวัยที่มีความยุ่งยากต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ เนื่องจากเป็นวัยที่มีความสับสนทางจิตใจมากที่สุดยิ่งกว่าวัยอื่นๆ (Erikson, 1950) จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 22 ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองมักจะประสบสภาพปัญหาอย่างน้อยหนึ่งอย่างเกี่ยวกับปัญหาทางด้านอารมณ์และการปรับตัวในพฤติกรรม (Hossain, 2013) เช่น การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของบังคลาเทศได้รับความเดือดร้อนจากอัตราการออกกลางคันค่อนข้างสูง (Ahmed, M., Ahmed, K.S., Khan & Ahmed, M., 2007) ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และปัญหาพฤติกรรมเกี่ยวกับอารมณ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการนำไปสู่การลาออกจากโรงเรียน (Patel & De Souza, 2000) นอกจากนี้ พฤติกรรมของนักเรียนจัดว่าเป็นพยานหลักฐานที่ดีและเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการศึกษาที่ดีที่สุด (Barriga, Dorsan, Newell, Morrison, Barbetti & Robbins, 2002) โดยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ การใช้สารเสพติด เพศสัมพันธ์ ความรุนแรง ภาวะซึมเศร้า ความพยายามฆ่าตัวตาย เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อการไม่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาและเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในชีวิต (Eaton, Kann, Kinchen,

Shanklin, Ross, Hawkins, Harris, Lowry, McManus, Chyen, Lim, Brener & Wechsler, Eaton, 2008) จากปัญหาดังกล่าวนี้นี้ การให้ความสนใจ การเอาใจใส่ และการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ โดยโรงเรียนจะมีบทบาทเพียงแค่การให้ความรู้แก่นักเรียนแต่เพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพการณ์ที่นำไปสู่การแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และพัฒนาการของนักเรียนวัยรุ่น (รัฐจวน คำศิริพิทักษ์, 2552) การแนะแนวในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาการ การป้องกันปัญหา และการแก้ไขปัญหา โดยการแนะแนวสามารถช่วยระบุและจัดสาเหตุของความล้มเหลว การแก้ไขสิ่งที่ไม่ดี การเข้าชั้นเรียนที่ไม่สม่ำเสมอ และขจัดปัญหาที่ขัดขวางความก้าวหน้าของนักเรียน ถือว่าการแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการช่วยเหลือบุคคลให้ค้นพบความสามารถและพรสวรรค์ของตนเอง สามารถค้นหาหรือพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่สมดุล มีสุขภาพที่ดี ช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาและปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาอย่างเต็มที่ มีชีวิตอยู่กับความพึงพอใจ ฉะนั้นบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนคือการช่วยให้บุคคลค้นพบความเป็นตัวตนของตนเอง และใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดกับความสามารถ หรือความเป็นตัวตนทั้งในตัวบุคคลและสังคม (Sharma & Sharma, 2004; Singh, 2007; นิธิพัฒน์ เมฆจร, 2557; มนตรี อินตา สุพัตรา สุกุลศรีประเสริฐ และ มณฑานต์ เมฆรา, 2561) ที่สำคัญเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับจุดหมายของการจัดการศึกษาโดยทั่วไปที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การแนะแนวจะประสบความสำเร็จได้นั้น สิ่งสำคัญคือทางโรงเรียนจะต้องมีการจัดบริการแนะแนวให้กับนักเรียน เพื่อช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนให้ลดน้อยลง เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนเองและยังเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอีกด้วย (โพธิพันธ์ พานิช, 2558) การจัดบริการแนะแนว ประกอบด้วย 5 บริการ ได้แก่ บริการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล (individual inventory service) บริการสนเทศ (information service) บริการให้คำปรึกษา (counseling service) บริการจัดวางตัวบุคคล (placement service) และบริการวิจัยและติดตามผล (research and follow-up service) ซึ่งแต่ละบริการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดีได้นั้นจะต้องจัดให้ครบทั้ง 5 บริการ (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2558) เพราะเป็นบริการที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถแก้ไขปัญหาด้านการเรียน อาชีพ หรือปัญหาทางด้านส่วนตัวและสังคม (ลักขณา ศรีวัฒน์, 2543) โดยทางโรงเรียนควรจัดงานบริการแนะแนวให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงในด้านการพัฒนาระบบแนะแนว และการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนเหมาะสม (ปทุม มหาปราบ, 2557) แต่ที่ผ่านมานั้นมักจะพบว่า การจัดบริการแนะแนวยังไม่เป็นที่ประสบความสำเร็จมากนัก อาจเนื่องมาจากหลายสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่องานบริการแนะแนวของครูแนะแนวโรงเรียน ได้แก่ ครูแนะแนวทำงานหลายด้าน มีคาบเวลาการสอนมากจึงทำให้ครูไม่มีเวลาในการจัดบริการแนะแนวมักนัก ครูแนะแนวไม่ได้จบวิชาเอกแนะแนวโดยตรง แหล่งบริการให้ยืมแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลความร่วมมือจากคณะครู ขาดการสนับสนุน และความสนใจจากผู้บริหาร จึงทำให้การดำเนินงานแนะแนวไม่บรรลุผล (จารุวรรณ ระวีชัย, 2541) นอกจากนี้ผู้บริหารบางคนไม่เข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว ไม่มีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบ รวมทั้งบุคลากรในโรงเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่องาน

แนะแนว (อรวีไล สว่างคำ, 2548; อุษณีย์ เย็นสบาย , 2548)

จากความสำคัญและประเด็นปัญหาของการแนะแนวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการบริการแนะแนวในโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความตระหนักให้กับทางผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนวหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญมากขึ้น โดยผู้วิจัยต้องการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นถึงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในงานบริการแนะแนว การประเมินความต้องการจำเป็น (need assessment) เป็นเทคนิควิธีการอย่างหนึ่งเพื่อหาคำตอบและนำมาใช้การพัฒนาและปรับปรุงแผนการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กร และผลของการประเมินความต้องการจำเป็นยังให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้บริหาร และกำหนดเป้าหมายของโครงการหรือกิจกรรม (Isaac & Michael, 1995) โดยการประเมินความต้องการจำเป็น จัดว่าเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง และข้อมูลที่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ทางบวก (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สามารถช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูแนะแนวได้ประเมินว่าโรงเรียนมีการจัดบริการแนะแนวให้กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด มีจุดแข็งหรือจุดอ่อนที่ควรจะต้องได้รับการพัฒนาในประเด็นใดบ้าง และยังช่วยให้ระบุถึงปัญหาได้อย่างแท้จริง นำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด สามารถตอบสนองให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนตรงตาม

ความเป็นจริง ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการวิจัยจะสะท้อนให้ทางโรงเรียนได้ตระหนักและรับรู้ว่าโรงเรียนควรที่จะปรับปรุงหรือมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องจัดบริการแนะแนวในด้านใดมากที่สุด และภาควิชาจิตวิทยาสามารถนำข้อมูลส่วนนี้เพื่อให้ความช่วยเหลือทางโรงเรียนในการกำหนดแนวทางวางแผน และสนับสนุนงานบริการแนะแนวให้กับนักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกวางแผนในการศึกษาต่อ และมีทักษะในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน
3. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดวิธีการศึกษาการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในจังหวัดเชียงใหม่

ได้แก่ 1) โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เชียงใหม่ จำนวน 24 โรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 7 โรง ขนาดกลาง 15 โรง และขนาดใหญ่ 2 โรง จำนวนครู 488 คน และนักเรียน 6,241 คน 2) โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เชียงใหม่ จำนวน 34 โรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียนขนาดกลาง 10 โรง ขนาดใหญ่ 18 โรง และขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรง จำนวนครู 2,251 คน และนักเรียน 36,748 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 58 โรงเรียน จำนวนครู 2,739 คน และนักเรียน 42,989 คน (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ข้อมูลล่าสุดวันที่ 10 มิถุนายน 2561)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการสุ่มโรงเรียนตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ชั้นภูมิที่ 1 คือ โรงเรียนในสังกัด สพป. และโรงเรียนในสังกัด สพม. ชั้นภูมิที่ 2 คือ ชั้นภูมิขนาดของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยมีสังกัดและขนาดโรงเรียนเป็นชั้นและโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มได้โรงเรียนแต่ละขนาดมา 1 โรง และทำการสุ่มระดับชั้นในแต่ละชั้นเรียนมา 1 ห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ประกอบด้วย 1) โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เชียงใหม่ จำนวน 3 โรงเรียน (เล็ก = 1, กลาง = 1, ใหญ่ = 1) 2) โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เชียงใหม่ จำนวน 3 โรงเรียน (กลาง = 1, ใหญ่ = 1, ใหญ่พิเศษ = 1) รวมทั้งหมดจำนวน 6 โรงเรียน 27 ห้องเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว จำนวน 36 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 720 คน (โรงเรียน สพป. 3 โรง x 3 ระดับชั้น x 1 ห้องเรียน = 9

ห้องเรียน และโรงเรียนสพม. 3 โรง x 6 ระดับชั้น x 1 ห้องเรียน = 18 ห้องเรียน)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษา 4) ตำแหน่งในการทำงาน 5) ประสบการณ์ในการทำงาน 6) ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว 7) ระดับความรู้ด้านแนะแนว และ 8) ประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับด้านแนะแนว

2. นักเรียน ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับชั้น 4) ผลการเรียน 5) สถานภาพครอบครัว และ 6) พักอาศัยอยู่กับ

3. สังกัดและขนาดโรงเรียน ประกอบด้วย 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เชียงใหม่ ประกอบด้วย ขนาดโรงเรียนเล็ก กลาง และใหญ่ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (สพม.) ประกอบด้วย ขนาดโรงเรียนกลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนว 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในแต่ละสังกัด 3) ลำดับความต้อ้งการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนว และ 4) แนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนว ทั้ง 5 บริการของงานแนะแนว ประกอบด้วย 1) บริการรวบรวมข้อมูล เป็นรายบุคคล 2) บริการสนเทศ 3) บริการการให้คำปรึกษา 4) บริการจัดวางตัวบุคคล และ 5) บริการติดตามและประเมินผล (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2543; นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ประเภท

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวสำหรับผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และนักเรียน ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน จำนวน 54 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ เป็นรูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.929 3) ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นประเด็นข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนางานบริการแนะแนวสำหรับผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว ประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสำคัญของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน 2) จุดเด่นหรือจุดแข็งของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน 3) จุดอ่อนหรือข้อควรปรับปรุงของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน 4) ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานบริการแนะแนวในโรงเรียน 5) ความคาดหวังในงานบริการแนะแนวในโรงเรียน 6) ความสำเร็จของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน 7) ความต้องการให้องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเข้ามาช่วยพัฒนาหรือสนับสนุนงานบริการแนะแนวในโรงเรียน 8) แนวทางในการพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียน

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังทางโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูประจำชั้น และนักเรียนในโรงเรียนที่กำหนดไว้

2. ดำเนินการยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้กับทางโรงเรียน พร้อมกับนัดหมายในการเก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบการตอบแบบสอบถามกับนักเรียน และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้นในโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านป่าป๋อง 2) โรงเรียนสันกำแพงคันธารราษฎร์ และ 3) โรงเรียนวัดดอนจั่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ได้แก่ 1) โรงเรียนแม่หอพระวิทยาคม 2) โรงเรียนแม่แตง และ 3) โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

3. เก็บข้อมูลดำเนินการเก็บข้อมูลตามที่ได้นัดหมายไว้กับทางโรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนเก็บข้อมูลกับผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และนักเรียนชั้นระดับมัธยมศึกษา ครบจำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว จำนวน 36 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 720 คน ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน

4. ในทุกครั้งหลังจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จ ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามก่อนที่จะเข้าสู่การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ตั้งใจกรอกข้อมูลและกรอกข้อมูลไม่สมบูรณ์มีจำนวน 66 ฉบับ จึงเหลือแบบสอบถามที่นำเข้าสู่การวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 654 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.83 เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที (t- test) ด้วยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (Independent sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

3. จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และวิธี Modified Priority Needs

Index ($PNI_{Modified}$) แล้วนำมาจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย

4. ความคิดเห็นและเสนอแนะทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ จากประเด็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และดำเนินการเขียนสรุปเป็นรายชื่อตามประเด็นข้อคำถาม

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา จำนวน 36 คน และนักเรียน จำนวน 654 คน จำนวนทั้งสิ้น 690 คน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ส่วนใหญ่สังกัดอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา (สพม.) คิดเป็นร้อยละ 63.9 อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.2 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 36.1 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.3 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.2 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และปริญญาโทจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50 โดยจบสาขาบริหารการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25 ทำหน้าที่ตำแหน่งครูที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.9 มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.4 มีความรู้และได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 19.4 เคยได้รับการอบรมความรู้และมีประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับด้านแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 58.3 และ

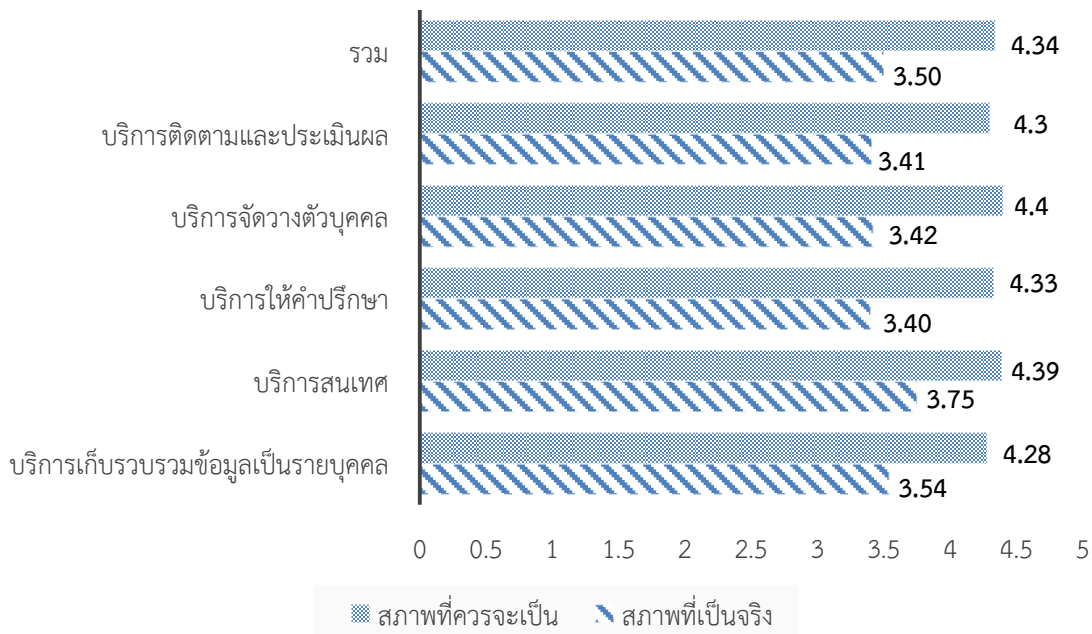
จำนวนครั้งที่เข้าอบรมโดยเฉลี่ยแล้ว 1 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 38.9

1.2 นักเรียน จำนวน 654 คน ส่วนใหญ่ อยู่ในโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) คิดเป็นร้อยละ 75.4 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 38.2 เป็น โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 38.2 โดย นักเรียนส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.5 มีอายุ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.5 อยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 21.3 มีผลการเรียนอยู่ ระหว่าง 3.51-4.00 คิดเป็นร้อยละ 36.7 สถานภาพ ทางครอบครัวของนักเรียนส่วนมากอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 66.8 พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 55.4

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการ

ภาพประกอบ 1

แผนภูมิคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน

แนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (individual inventory service) 2) บริการสนเทศ (information service) 3) บริการให้คำปรึกษา (counseling service) 4) บริการจัดวางตัวบุคคล (placement service) และ 5) บริการติดตาม และประเมินผล (follow-up service) โดยผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของงาน บริการแนะแนวในโรงเรียนทั้งในสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นจากการให้ข้อมูลของ ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน ดังภาพประกอบ 1

จากภาพประกอบ 1 พบว่า โดยรวมคะแนนเฉลี่ยของงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ในสภาพที่เป็นจริงมีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า งานบริการแนะแนวในโรงเรียนด้านบริการสนเทศสูงสุด ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาเป็นด้านบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.54$) บริการจัดวางตัวบุคคล ($\bar{X} = 3.42$) บริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.41$) และบริการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.40$) ตามลำดับ ส่วนคะแนนเฉลี่ยของงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสภาพที่ควรจะเป็นมีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.34$) โดยด้านบริการจัดวางตัวบุคคลสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาเป็นบริการสนเทศ ($\bar{X} = 4.39$) บริการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.33$) บริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.30$) และบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ดังนั้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าคะแนนเฉลี่ยของงานบริการแนะแนวในโรงเรียนนั้นมีความแตกต่างกันทั้งในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น

ตาราง 1

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกัน

งานบริการแนะแนวในโรงเรียน	สพป.			สพม.			t-test
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	4.11	0.65	สูง	4.32	0.56	สูง	3.79*
2. บริการสนเทศ	4.13	0.70	สูง	4.47	0.51	สูง	5.92*
3. บริการให้คำปรึกษา	3.98	0.82	สูง	4.44	0.56	สูง	6.84*
4. บริการจัดวางตัวบุคคล	4.11	0.72	สูง	4.50	0.53	สูงมาก	6.45*
5. บริการติดตามและประเมินผล	4.01	0.74	สูง	4.39	0.57	สูง	6.17*
รวม	4.07	0.64	สูง	4.42	0.48	สูง	6.69*

*p < .05

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกัน โดย

โดยสภาพที่เป็นจริงนั้นจะมีคะแนนเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับที่น้อยกว่าสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นผลสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากที่สุดคือ บริการจัดวางตัวบุคคล รองลงมาคือบริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการติดตามและประเมินผล และบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล เป็นต้น

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับสังกัดที่แตกต่างกัน

ภาพรวมทุกด้านคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพป. มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านบริการการสนเทศสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาเป็นบริการจัดวางตัวบุคคลและบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.11$) บริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.01$) และบริการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.98$) ตามลำดับ ส่วนคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพม. ในภาพรวมทุกด้าน คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า บริการจัดวางตัวบุคคลอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาบริการสนเทศ ($\bar{X} = 4.47$) บริการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.44$) บริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.39$) และบริการรวบรวมข้อมูล

เป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

การทดสอบค่าที พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพป. และ สพม. มีความแตกต่างทุกด้านกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และนักเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน

ตาราง 2

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน		SS	df	MS	F	Sig
บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	13.219	3	4.406	12.968*	.000
	ภายในกลุ่ม	233.087	686	.340		
	รวม	246.306	689			
บริการสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	15.994	3	5.331	16.517*	.000
	ภายในกลุ่ม	221.422	686	.323		
	รวม	237.416	689			
บริการให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม	24.555	3	8.185	19.771*	.000
	ภายในกลุ่ม	284.005	686	.414		
	รวม	308.561	689			
บริการจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	19.963	3	6.654	19.170*	.000
	ภายในกลุ่ม	238.121	686	.347		
	รวม	258.083	689			
บริการติดตามผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	9.905	3	3.302	8.249*	.000
	ภายในกลุ่ม	274.572	686	.400		
	รวม	284.477	689			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	15.510	3	5.170	18.222*	.000
	ภายในกลุ่ม	194.643	686	.284		
	รวม	210.153	689			

*p < .05

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบรายคู่โดยวิธี Sheffe เมื่อได้การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ด้านบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา และบริการจัดวางตัวบุคคล พบความแตกต่าง 3 คู่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางมีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ด้านบริการติดตามและประเมินผล พบความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ โรงเรียน

ขนาดกลางกับขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดกลางมีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น เมื่อสรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวมทุกด้าน พบความแตกต่าง 3 คู่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางมีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 3

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในภาพรวมของการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน

งานบริการแนะแนวในโรงเรียน	สภาพที่เป็นจริง (D)	สภาพที่ควรจะเป็น (I)	ความต้องการจำเป็น		
			(I-D)	$PNI_{Modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
1. บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.54	4.28	0.74	0.20	4
2. บริการสนเทศ	3.75	4.39	0.64	0.17	5
3. บริการให้คำปรึกษา	3.40	4.33	0.93	0.27	2
4. บริการจัดวางตัวบุคคล	3.42	4.40	0.98	0.28	1
5. บริการติดตามและประเมินผล	3.41	4.30	0.89	0.26	3

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.17 -0.28 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทั้ง 5 ด้านพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน ลำดับที่ 1 คือ บริการจัดวางตัวบุคคล ($PNI_{Modified} = 0.28$) รองลงมาคือ บริการให้คำปรึกษา ($PNI_{Modified} = 0.27$) บริการติดตามและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.26$) บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ($PNI_{Modified} = 0.20$) และบริการสนเทศ ($PNI_{Modified} = 0.17$)

5. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และนักเรียนในโรงเรียนสามารถที่จะสรุปข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียน มีดังนี้

1. ผู้บริหาร ได้ให้ข้อมูลว่างานแนะแนวในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างมาก จึงควรช่วยสนับสนุนทุกภาคส่วนเพื่อให้งานแนะแนวมีประสิทธิภาพ และได้ช่วยเหลือให้นักเรียนได้รู้จักและทำความเข้าใจตนเองมากที่สุดเพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต และควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวทุก ๆ ปี และควรมีครูแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพป. ทุกโรงเรียน

2. ครูแนะแนวได้ให้ข้อมูลว่าควรมีบุคลากรด้านการแนะแนวอย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน เพราะบุคลากรที่เข้าในงานแนะแนวในจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ต้องรับผิดชอบจะสามารถจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 ได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม ทั้งเรื่องการศึกษาต่อ การปรับตัวและการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนและสามารถคิดพัฒนาเทคนิควิธีการให้บริการแนะแนวได้มากยิ่งขึ้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่องานแนะแนวเพราะเป็นหน่วยงานที่

ดูแลนักเรียนเพื่อการศึกษาต่อและงานอาชีพ ครูผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้มีจิตวิทยาสูง เข้าใจวัยรุ่น เข้าถึงความต้องการเฉพาะบุคคล อีกทั้งยังเป็นผู้มีความเสียสละอุทิศกำลังกาย สติปัญญา และกำลังทรัพย์ควรมีห้องแนะแนวเป็นเอกเทศ และมีครูแนะแนวที่มีวุฒิทางการศึกษาแนะแนวโดยตรง เพื่อที่ครูจะได้พัฒนางานและให้การบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการจัดครูแนะแนวให้เพียงพอในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนในเครือ สพฐ. ครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบแนะแนวโดยตรง จึงขาดแคลนบุคลากรด้านแนะแนวทำให้ขาดประสิทธิภาพในการจัดการแนะแนว ควรมีโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่เก็บข้อมูลนักเรียนแบบออนไลน์ เป็นข้อมูลสนเทศ เช่น ระเบียบสะสมออนไลน์ ประวัติของนักเรียน รวมถึงการให้บริการศึกษาต่อของโรงเรียนอื่น ๆ ทางออนไลน์

3. ครูที่ปรึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ควรจัดงานบริการแนะแนวให้เป็นระบบและครอบคลุมทุกงาน ควรมีครูแนะแนวเพิ่มตามความต้องการและจำนวนนักเรียน เพื่อให้คำปรึกษากับนักเรียนในช่วงพักกลางวันและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียน อยากให้ทุกโรงเรียนมีการพัฒนางานแนะแนวให้เป็นระบบให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการงานแนะแนวแก่นักเรียน เมื่อระบบงานแนะแนวเข้มแข็งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ควรจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่องและทำอย่างเป็นระบบมีการส่งต่อข้อมูลนักเรียนในแต่ละปี ควรจัดงานบริการแนะแนวในด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพสำหรับนักเรียน โดยเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยในการตัดสินใจของนักเรียน ควรจัดกล่องรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว โดยทำแบบสอบถามความคิดเห็นจากครูและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอรับความคิดเห็นในการปรับปรุงการจัดบริการแนะแนว จัดนิทรรศการข้อมูลข่าวสาร การศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพให้กับนักเรียน นอกจากนี้ การพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียน ควรทำเป็นระบบทั้งโรงเรียน ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องร่วมมือกัน

4. นักเรียนได้ให้ข้อมูลว่าต้องการให้ทางโรงเรียนมีการจัดทัศนศึกษาออกโรงเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียนให้โรงเรียนมีบริการคอมพิวเตอร์ไว้ให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลและมีอินเทอร์เน็ตบริการแก่นักเรียน มีทุนการศึกษาให้สำหรับนักเรียนที่ยากจนและลำบากจริง ๆ จัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาทางด้านอาชีพ ส่วนตัวและสังคม เช่น ด้านการพูด การสื่อสาร เน้นให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเองในสิ่งที่ชอบ กล้าแสดงออกและแสดงความสามารถมากขึ้น อยากให้ครูเห็นความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรม กีฬา และชุมนุมต่างๆ ที่ช่วยให้นักเรียนได้ผ่อนคลายและพร้อมส่งเสริมนักเรียนในด้านนี้ อยากให้ครูแนะแนวให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียน รวมทั้งการเรียนต่อ และอาชีพที่นักเรียนสนใจให้มากกว่านี้ แนะแนวให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนอยากจะเป็น เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายและไปถึงอาชีพที่ใฝ่ฝัน มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนและการศึกษาต่อ และให้ความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง โดยครูทุกคนควรดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนมากขึ้น สามารถเป็นที่ปรึกษาให้นักเรียนได้ทุกเรื่อง เก็บความลับและบันทึกสถิติปัญหาเหล่านั้นไว้ด้วย จัดค่ายแนะแนวการศึกษาต่าง ๆ และเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์จริง หรือพี่ ๆ ในสาขาอาชีพต่าง ๆ มาแนะแนวทางการเรียนต่อในสาขาอาชีพนั้น ๆ ในด้านการสอน อยากให้ครูแนะแนวสอนให้สนุกและตื่นเต้น และอยากให้มีเวลาคาบแนะแนวเพิ่มขึ้น ติดตามและประเมินผลในการช่วยเหลือนักเรียนและนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการให้คำปรึกษานักเรียน เพื่อจะช่วยให้ครูมีทักษะในการให้คำปรึกษานักเรียนมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจะดำเนินการอภิปรายผลตามข้อค้นพบของวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการวิจัยข้างต้นพบว่า ในสภาพที่เป็นจริงของงานบริการแนะแนวในโรงเรียนด้านบริการสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันโรงเรียนได้มุ่งเน้นที่บริการสนเทศให้กับนักเรียนค่อนข้างมากกว่างานบริการแนะแนวด้านอื่นๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา และค่าใช้จ่ายในกระบวนการบริหารงาน และควบคุมงานแนะแนวในโรงเรียนจะมุ่งเน้นไปที่งานบริการสนเทศในระดับมาก (ปราณี ตันติตระกูล, 2557; เกศราน้องคง และดนิตา ดวงวิไล, 2560) สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่แต่ละโรงเรียนส่วนใหญ่ให้น้ำหนักกับงานบริการแนะแนวด้านบริการสนเทศแก่นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนและการศึกษาต่อเป็นส่วนมาก จนขาดการให้ความสำคัญและการใส่ใจกับงานบริการแนะแนวด้านอื่น ๆ โดยข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในด้านการจัดวางตัวบุคคลและบริการให้คำปรึกษาค่อนข้างสูง สะท้อนให้เห็นว่าทั้ง 2 ด้านนี้ได้รับการบริการแนะแนวในโรงเรียนค่อนข้างน้อยมาก และเป็นด้านที่มีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับนักเรียนอย่างมาก สอดคล้องกับผลของวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาระดับประสิทธิภาพงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดสระแก้ว และการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่างานด้านบริการให้คำปรึกษามีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (ปทุม มหาปราบ, 2557; พิชิต จินดาศรี ธนวิน ทองแพง และชัยพจน์ รุ่งงาม, 2559) เนื่องจากภาระงานสอนและงานอื่น ๆ ของครูค่อนข้างมาก จนไม่สามารถที่จะมีเวลาให้เด็กเข้ามารับคำปรึกษา บางโรงเรียนไม่มีครูแนะแนวหรือครูไม่ได้สำเร็จการศึกษาสาขาการแนะแนว หรือจิตวิทยาการให้

คำปรึกษาโดยตรง ทำให้ครูขาดความรู้ ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานให้การปรึกษาไม่มีระบบ เมื่อเผชิญกับปัญหาของนักเรียนก็ไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างถูกวิธี จึงทำให้การแนะแนวไม่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง (ปทุม มหาปราบ, 2557; ศุภวดี บุญญวงศ์, 2558; คทาวิธ ชันไชย, 2561; อมรรรัตน์ คำหอม ยงยุทธ ยะบุญธง และ ชูชีพ พุทธิประเสริฐ, 2561) อย่างไรก็ตามงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีต้องได้รับความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนในการวางแผนและการปฏิบัติงานแนะแนว พร้อมทั้งให้ความใส่ใจและมีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง มีกลไกในการขับเคลื่อนงานแนะแนวอย่างเป็นระบบ จึงจะส่งผลให้การแนะแนวนั้นเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด (มนตรี อินตา สุพัตรา สกุลศรีประเสริฐ และมนทกานต์ เมฆธา, 2561)

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน

โรงเรียนที่มีสังกัดแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยของความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนที่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบโรงเรียนสังกัด สพพ และ สพม. จะมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน และมีความต้องการจำเป็นทุกด้านเหมือนกัน แต่โรงเรียนสังกัด สพพ. มีคะแนนเฉลี่ยทุกด้านค่อนข้างน้อยกว่าโรงเรียนสังกัด สพม. เห็นได้อย่างชัดเจน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล จากข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน โดยโรงเรียนสังกัด สพม. มีการดำเนินงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านได้ดีกว่าโรงเรียนสังกัด สพพ. เนื่องจากโรงเรียนสังกัด สพม. มีความพร้อมในด้านจำนวนครูที่เพียงพอต่อนักเรียน มีครูที่สอนตรงเอกวิชา มีงบประมาณในการขับเคลื่อนในการบริหารจัดการ พร้อมเพรียง และมีระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

รวมถึงการจัดสรรงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม (ประชา การินทร์ จินณวัตร ปะโคทัง และสุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2557) ฉะนั้นการที่โรงเรียนมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และการบริหารงานที่ดี นับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานต่างๆ ของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในทางตรงกันข้ามโรงเรียนสังกัด สพพ. มักจะมีสภาพปัญหาหลายประการในด้านความพร้อม โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น ครูไม่ครบชั้นและสาระวิชา ขาดแคลนอัตราากำลังครู สื่อการเรียนการสอน งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ตลอดจนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่ำ ทั้งนี้ ยังมีการปฏิบัติงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนในการปฏิบัติงานแนะแนว ด้านการดำเนินงานในการบริหารงานแนะแนว ด้านการติดตามและประเมิน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพของการเรียนการสอน (กริขวิช ฐานะกิจ, 2546; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551; สำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

นอกจากนี้ โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จะมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนที่แตกต่างกันด้วย จากผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวแตกต่างกัน (นงคณัฐ สิงห์โพธิ์ทอง ฐิติพร พิษณุกุล และอรสา จรูญธรรม, 2554) สืบเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาแตกต่างกัน (คทาวิธ ชันไชย, 2561) ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีคะแนนเฉลี่ยของความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยระดับสภาพการบริหารงานแนะแนวและประสิทธิภาพของการเรียนมากกว่าโรงเรียน

ขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก (กมลวรรณ เทียงธรรม, 2546; Gardner, Ritblatt & Beatty, 2000; Schneider, Wyse & Kessler, 2007) จึงเห็นได้อย่างได้ชัดเจนว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง เนื่องจากมีบุคลากรจำนวนมาก มีความพร้อมในด้านงบประมาณ มีบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (ปณิธาน เปรื่องนนท์, 2556) ตรงกันข้ามกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนครูที่ไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้น ครูไม่จบและสอนตรงสาขาวิชา เงินและงบประมาณที่จำกัด ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและผู้เรียน ได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้เรียน และด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา (สรคุปต์ บุญเกษม สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และวินัย รังสินนท์, 2560; วินัย คำวิเศษ และกฤษณะ ดาราเรือง, 2561) ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้การบริการแนะแนวในโรงเรียนแตกต่างกัน และขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันก็ยังสะท้อนถึงงานบริการวิชาการในโรงเรียน (อรนิตย์ สุวรรณไตรย์ ขวนคิด มะเสนา และ อัสวฤทธิ์ อุทัยรัตน์, 2558; อานนท์ คนขยัน คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน, 2558) ทั้งนี้ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนจากข้อมูลข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหาร ครู แนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียนในโรงเรียนทุกขนาดต้องการให้มีการให้ มีการพัฒนาบริการแนะแนวทุกด้านอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ พรพลย์ อริยะรัชมีทรัพย์ (2554) ที่ได้ผลการศึกษาว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีความต้องการในการพัฒนางานบริการแนะแนวทุกด้านอยู่ในระดับมาก แม้ว่าจะมีสถานภาพและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันก็ตาม แต่มีความต้องการในการพัฒนางานบริการแนะแนวไม่แตกต่างกันคือ มีความต้องการอยากให้โรงเรียนมีงานบริการแนะแนวให้กับนักเรียนที่ดีขึ้นและมีกระบวนการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

ในภาพรวมของการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนแสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในด้าน 1) บริการจัดวางตัวบุคคลมากที่สุด อาทิเช่น การจัดให้นักเรียนทำงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน การจัดฝึกอบรบอาชีพระยะสั้นให้แก่นักเรียน และการมอบทุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์ 2) บริการให้คำปรึกษา โดยมีการจัดตารางเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างชัดเจน มีการบันทึกข้อมูลของนักเรียนที่มาขอรับบริการให้คำปรึกษา และดำเนินการส่งต่อนักเรียนให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินไป 3) บริการติดตามและประเมินผลจัดทำกล่องรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น การให้กรอกแบบสอบถามหรือแบบสำรวจความคิดเห็นจากครูและผู้ปกครองนักเรียน และการประเมินผลการจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนว 4) บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติหรือประวัติส่วนตัว การสำรวจความต้องการทางด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ การสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในด้านการปรับตัวกับเพื่อน และการจัดให้ครูได้สัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของนักเรียน และ 5) บริการสนเทศ มีการจัดนิทรรศการข้อมูลข่าวสาร การศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพให้กับนักเรียน การจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ข่าวสารในด้านการศึกษา อาชีพส่วนตัวและสังคม และการให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่นักเรียน ซึ่งลำดับความต้องการเหล่านี้เป็นข้อมูลสะท้อนถึงความต้องการของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียนที่อยากให้ทางโรงเรียนมีการจัดบริการแนะแนวเพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง

รู้ขอบเขตความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รู้จักยอมรับตนเอง และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ตลอดทั้งสามารถตัดสินใจเลือกวางแผนดำเนินชีวิตของตนได้อย่างฉลาด (มาลี ศรีสมปอง, 2553; ชุตินา หอมสนิท, 2558; นิรุทธ์ วัฒนภาส และวัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์, 2561) อีกทั้งยังมีความต้องการในการพัฒนางานแนะแนวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติงานแนะแนว คือ ต้องการให้โรงเรียนจัดบริการแนะแนวได้อย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย 2) ด้านการเตรียมบุคลากรงานแนะแนว คือ ส่งเสริมบุคลากรที่รับผิดชอบงานแนะแนวให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในงาน แนะแนว และ 3) ด้านการประชาสัมพันธ์ คืออยากให้มีงบประมาณในการปฏิบัติการประชาสัมพันธ์งานแนะแนว และสามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานได้ (ธนพร พูนปริญญา, 2553) ฉะนั้นลำดับความต้องการในการพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียนจะได้รับการตอบสนองหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาอุปสรรคขัดขวางของความสำเร็จในงานบริการแนะแนว คือ การที่บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว ขาดบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาในด้านแนะแนวโดยตรง ไม่มีการฝึกอบรมให้ความรู้และทักษะที่เป็นลักษณะเฉพาะในการแนะแนว ขาดทักษะประสบการณ์ที่จำเป็นในการให้บริการแนะแนว และขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ป้ายประกาศ คอมพิวเตอร์ แบบทดสอบต่าง ๆ ซึ่งบางโรงเรียนมีไม่เพียงพอหรือไม่มีเลยทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการให้บริการแก่นักเรียนอย่างมาก (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2543; วีระศักดิ์ ราตรี, 2548; นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2558) หากปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้ไขและปรับปรุง พร้อมทั้งนำไปสู่แนวทางแก้ไขอย่างชัดเจนก็จะทำให้งานบริการแนะแนวในโรงเรียนนั้นประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

4. ความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน ได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนไว้ ภาพรวมว่า อยากให้โรงเรียนมีบุคลากรด้านการแนะแนวเพียงพอกับจำนวนนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ระบุว่าโรงเรียนมีครูอัตราส่วนที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนจึงส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูแนะแนว เป็นสาเหตุทำให้การบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาได้ไม่ค่อยดี (Mapfumo & Nkoma, 2013) ควรมีครูแนะแนวที่มีวุฒิทางการศึกษาแนะแนวโดยตรงเพื่อที่จะสามารถให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกาโรงเรียนที่ส่วนใหญ่ผู้ให้คำปรึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการให้คำปรึกษา ในขณะที่แคนาดาผู้ให้คำปรึกษาต้องได้รับใบอนุญาตพร้อมทั้งผ่านการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโรงเรียน (Arredondo, Toporek, Brown, Jones, Locke Sanchez & Stadler, 1996; College Board Advocacy & Policy Centre, 2011; NZPPTZ, 2015) มีครูแนะแนวเกี่ยวกับการเรียนและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียน รวมทั้งการเรียนต่อและอาชีพที่นักเรียนสนใจ แนะแนวให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนอยากจะเป็น เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายและไปถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันเป็นการช่วยระบุและกำหนดเป้าหมายทิศทางของการศึกษาในชีวิตของนักเรียน นับว่าเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา (Brittingham & Netusil, 2008) ทั้งนี้ ทางโรงเรียนควรมีกองแสดงความคิดเห็น มีห้องรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง โดยครูสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาให้แก่นักเรียนได้ทุกเรื่องและเก็บความลับในปัญหาเหล่านั้น มีการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ สนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากไร้ มีการจัดกิจกรรมแนะแนวที่น่าสนใจและหลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาทางด้านอาชีพ ส่วนตัวและสังคม เช่น ด้านการพูด การสื่อสาร เน้นให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเองในสิ่งที่ชอบ กล้าแสดงออกและแสดงความสามารถมากขึ้น Nkhata (2010) ได้เสนอว่า บริการแนะแนว

ทางการศึกษาและอาชีพควรมีการแลกเปลี่ยนและมุ่งไปที่กิจกรรมหลากหลายที่เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนโดยตรงเกี่ยวกับการให้โอกาสนักเรียนได้เลือกเรียนด้วยตนเอง ตามความสนใจในงานอดิเรกทักษะและความถนัด ให้นักเรียนได้ตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพและเปิดรับข้อมูลในอาชีพต่างๆ นอกจากนี้ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการแนะแนวและการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนมากยิ่งขึ้น (Njeri, 2007; Tuchili, 2008; Lai -Yeung, 2014; Joseph, 2015) ฉะนั้นงานแนะแนวและบริการให้คำปรึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานแนะแนวในโรงเรียนและมีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างมาก (Tuchili, 2008; Kasonde, Ndhlovu & Phiri, 2009; Nkhata, 2010; Makumba, 2013) ช่วยให้บุคคลเข้าใจอารมณ์ของตนเอง คลายข้อสงสัยและความขัดแย้งภายในจิตใจ (UNESCO, 2000) อย่างไรก็ตามการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน ควรสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนได้ทำงานอย่างเป็นระบบ (Njeri, 2007) โดยสิ่งสำคัญประการแรกคือ การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความต้องการในงานแนะแนวของครู ผู้ปกครอง นักเรียน นักการศึกษา และชุมชนผ่านการสัมมนาหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน (Hossain & Faisal, 2013) ดังนั้นการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายจะเป็นตัวกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานแนะแนวในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและเกิดผลดีแก่นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งงานแนะแนวยังเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนนั้นได้บรรลุเป้าหมายของตนเองและสามารถที่จะใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในท่ามกลางสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ทางโรงเรียนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานบริการแนะแนวในแต่ละด้าน โดยตอบสนองตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

1.2 ทางโรงเรียนสามารถนำผลวิจัยไปเปรียบเทียบกับความต้องการจำเป็นของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียนในโรงเรียนของตนเอง ตลอดจนที่จะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาสู่การปรับปรุงและพัฒนางานบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 กระทรวงศึกษาธิการควรตระหนักและให้ความสำคัญของการพัฒนานักเรียนในด้านงานบริการแนะแนวให้มาก โดยนำผลการวิจัยไปวางแผนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนผ่านงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกสังกัดที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางอย่างจริงจัง มีการจัดอบรมเกี่ยวกับงานบริการแนะแนว หรือควรมีตำแหน่งครูแนะแนวทุกโรงเรียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและคุณภาพชีวิต รวมทั้งการเข้าถึงการให้บริการในงานบริการแนะแนวแก่นักเรียนทุกคน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะที่จะสามารถลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวในโรงเรียนได้ โดยมีการจัดอบรมให้ครูผ่านหลักสูตร “การพัฒนาทักษะครูแนะแนวยุคใหม่ให้เข้าถึงผู้เรียน” และเมื่ออบรมเสร็จมีกระบวนการติดตามผลในการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนของครูแต่ละคน มีเครือข่ายอาจารย์มหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยเหลือและดูแลให้คำปรึกษาในการทำงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียน PLC ร่วมกัน เกี่ยวกับการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนโดยมีอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นที่เลี้ยงเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบงานบริการแนะแนว และติดตามผลงานบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง และสามารถที่จะเป็นต้นแบบของงานบริการแนะแนวแก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบงานบริการแนะแนวในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาที่เป็นจริงของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นไปที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา (สพป.) เนื่องจากโรงเรียนสังกัด สพป. มีข้อจำกัดมากกว่าโรงเรียนสังกัด สพม. จึงเป็นประเด็นที่ท้าทายและควรเร่งด่วนในการให้ความช่วยเหลือ

2.4 ควรออกแบบงานบริการแนะแนวในโรงเรียนให้เข้ากับยุคสมัย โดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเพื่ออำนวยความสะดวกเข้าถึงนักเรียนและง่ายต่อการติดตามของครู เช่น การพัฒนางานบริการแนะแนวให้อยู่ในรูปแบบระบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถที่จะให้ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ และสะท้อนให้นักเรียนได้โดยตรง เพื่อลดช่องว่างในการเผชิญหน้ากันระหว่างครูกับนักเรียน เพราะบางครั้งนักเรียนไม่กล้าที่ถามหรือพูดคุย การมีระบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเข้ามาน่าจะทำให้ได้

ข้อมูลทั้งครูและนักเรียนง่ายขึ้น โดยข้อมูลเหล่านั้นถูกบันทึกอยู่ในระบบเพื่อให้ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวนำข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านั้นมาสู่การวางแผน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย ปีงบประมาณ 2561 สำหรับในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน ในโรงเรียนสังกัด สพป. และ สพม. จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนและทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ เทียงธรรม. (2546). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏนครราชสีมา).
- กริวิช ฐานะกิจ. (2546). การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเชียงราย).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกศรา น้อยคง และตติตา ดวงวิไล. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วารสารการบริหารและทิศทางการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8(1), 129-130.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). สถิติทางการศึกษาปี 2561. http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=14038
- คชาวุธ ชันไชย. (2561). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39. CMU Journal of Education. 2(2), 1-22.
- จารุวรรณ ธีระวิชัย. (2541). ปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแพร่. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร).
- ชุติมา หอมสนธิ. (2558). ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. งานวิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

- พรวลัย อริยะศรีทรัพย์. (2554). การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- โพธิพันธ์ พานิช. (2558). “แนวคิดเกี่ยวกับหลักและระบบงานแนะแนว”. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา หน่วยที่ 1-7. (หน้า 1-37). (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิชิต จินดาศรี ธนวิน ทองแพง และชัยพจน์ รักษาม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 8(2), 117-140.
- ธนพร พุนปริญญา. (2553). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสกลนคร. *วารสารวัดผลการศึกษา*. 16(1), 171-177.
- นงคณัฐ สิงห์โพธิ์ทอง จิตติพร พิษณุกุล และอรสา จรูญธรรม. (2554). การดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปทุมธานี-สระบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 5(3), 11-18.
- นิธิพัฒน์ เมฆขจร. (2557). “การจัดบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษา”. *เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1-7*. (หน้า 1-47). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิรุทธ์ วัฒนภาส และวัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์. (2561). การศึกษาความต้องการการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11(1), 2630-26420.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2558). *การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน*. สงขลา: สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ปณิธาน เป็รื่องนนท์. (2556). การศึกษาความพร้อมและความคาดหวังการปฏิบัติงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ปทุม มหาปราบ. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*. 1(1), 37-45.
- ประชา การินทร์ จินณวัตร ปะโคทั้ง และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2557). สภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*. 14 (2), 108-123.
- ปราณี ดันติตระกูล. (2557). ปัจจัยการควบคุมงานแนะแนวในโรงเรียนในมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8-10. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 7(2), 505-522.
- มนตรี อินตา สุพัตรา สุกศรีประเสริฐ และมนทกานต์ เมฆรา. (2561). การแนะแนวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11(2), 2513-2530.
- มาลี ศรีสมpong. (2553). *สภาพจริงและความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ทูลสนับสนุนงานวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์. (2552). “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา”. *เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1-7*. (หน้า 1-31). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วินัย คำพิเศษ และกฤษณะ ดาราเรือง. (2561). การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*. 14(1), 221-231.
- วีระศักดิ์ ราตรี. (2548). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมแนะแนวโรงเรียนบ้านหนองคูมพินทอง อำเภอประโคนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2543). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภวดี บุญญวงศ์. (2558). “การแนะแนวในฐานะวิชาชีพขั้นสูง”. *เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการแนะแนว หน่วยที่ 1-7*. (หน้า 1-66). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สรคุปต์ บุญเกษม สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และวินัย รังสินันท์. (2560). ปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 11(1), 217-230.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *รูปแบบแนวดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพฯ: มปท.
- อมรรัตน์ คำหอม ยงยุทธ ยะบุญธง และชูชีพ พุทธประเสริฐ. (2561). การพัฒนาคุณภาพการบริหาร จัดการงานแนะแนวในโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับ เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*. 14(2), 75-89.
- อานนท์ คนขยัน คมสันที่ ขจรปัญญาไพศาล และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลั่น. (2558). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมุกดาหาร. *วารสารวิชาการแพรวกาพาสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*. 2(1), 135-151.
- อริวิไล สว่างคำ. (2548). *คู่มือการปฏิบัติงาน: การจัดบริการแนะแนวระดับประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- อรนิตย์ สุวรรณไตรย์ ขวนคิด มะเสนะ และอัครฤทธิ์ อุทัยรัตน์. (2558). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุพนธ์*. 10(1), 103-111.
- อุษณีย์ เย็นสบาย. (2548). *จิตวิทยาแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Ahmed, M., Ahmed, K.S., Khan, N.I., & Ahmed, M. (2007). *Access to Education in Bangladesh Country Analytical Review of Primary and Secondary Education*. Brac University Institute of Education and Research.
- Arredondo, P., Toporek, R., Brown, S.P., Jones, J., Locke D. Sanchez, J. & Stadler, H. (1996). Operationalisation of multicultural competencies. *Journal of Multicultural Counselling and Development*. 24, 42-78.

- Barriga, A.Q., Dorsan, J.W., Newell, S.B., Morrison, E.M., Barbetti, V., & Robbins, B.D. (2002). Relationship between Problem Behaviors and Academic Achievements in Adolescents: The Unique Role of Attention Problems. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*. 10(4), 233- 240.
- Brittingham, B.E. & Netusil, A.J. (2008). *The reliability of goal ratings in a needs assessment procedure*. Retrieved from <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/custom/portlets/recordDetails/detail/mini.jsp?>
- College Board Advocacy & Policy Centre. (2011). *School Counsellors Literature and Landscape Review: The State of School Counselling in America*: Civic Enterprises.
- Eaton D.K., Kann, L., Kinchen, S., Shanklin, S., Ross, J., Hawkins, J., Harris, W.A., Lowry, R., McManus, T., Chyen, D., Lim, C., Brener, N.D., & Wechsler, H. (2008). Centers for Disease Control and Prevention (CDC) 2008 Youth risk behavior surveillance-United states 2007. *Morbidity and Mortality Weekly Report Surveillance Summaries*. 57(4), 1-131.
- Erikson, E. (1950). *Childhood and Society*. New York: Norton.
- Gardner, P.W., Ritblatt, S.N., & Beatty, J.R. (2000). Academic achievement and parental school involvement as a function of high school size. *High School Journal*. 83(2), 21-27.
- Hossain, S. (2013). A Study of Determining the Relationship between Academic Achievement and Problem Behavior of Urban Secondary School Students in Bangladesh. *The International Journal of Social Science*. 8(1), 1-10.
- Hossain, S. & Faisal, R.A. (2013). Guidance and Counseling Services in Schools of angladesh: An Exploratory Study. *International Journal of Science and Research (IJSR)*. 2(10), 132-138.
- Isaac, S. & Michael, W.B. (1995). *Handbook in Research and Evaluation*. San Diego: EdITS.
- Joseph, M. (2015). *Nature and Benefits of Guidance and Counseling Services offered in Selected Public Secondary Schools in Mansa District*. Thesis (M.A. Ed Psychology). University of Zambia.
- Kasonde, S.N., Ndhlovu, D., & Phiri, J.T. (2009). *The impact of guidance and counseling services on high school*. Lusaka: University of Zambia.
- Lai -Yeung, S.W.C. (2014). The need for guidance and counselling training for teachers. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 113, 36-43.
- Makumba, C.E. (2013). *The status of guidance and counseling provision in selected basic schools in Mumbwa District*. Thesis (M.A. Ed Educational Psychology). University of Zambia
- Mapfumo, J., & Nkoma, E. (2013). The State of Guidance and Counselling Programmes in High Schools in Manicaland, Zimbabwe. *International Journal of Scientific Research in Education*. 6(2), 100-116.
- New Zealand Post Primary Teachers' Association (NZPPTA). (2015). *The School Counsellor: Guidelines for Principals, Boards of Trustees, Teachers and Guidance Counsellors*. NZPPTA & NZ Association of Counsellors.
- Njeri, N.P. (2007). *The Influence of Guidance and Counseling Programme on Academic Performance of Selected Public Secondary School Students: A Case of Bahati Division, Nakaru Dstrict*. Thesis (M.A. Ed Guidance and Counseling). University of Egerton

- Nkhata, L. (2010). *Guidance Services in Boarding High Schools in Southern Province, Zambia*. Thesis (M.A. Ed Psychology). University of Zambia.
- Patel, V., & De Souza, N. (2000). School drop-out: A public health approach for India. *National Medical Journal of India*. 13, 316–318.
- Schneider, B., Wyse, A.E., & Kessler, V. (2007). Is small really better? Testing some assumptions about high school size. In D. Ravitch (Ed.), *Brookings Papers on Education Policy, 2006/2007* (pp. 15–47). Washington, DC: Brookings Institution Press.
- Sharma, R.N. & Sharma, R. (2004). *Guidance and Counseling in India*. New Dehli: Atlantic Publishers and Distributors.
- Singh, Y.K. (2007). *Guidance and Career Counseling*. New Dehli: APH Publishing Coporation, Darya Ganj.
- Tuchili, A. M. (2008). *Evaluation of school guidance and counseling services provision in selected schools in Lusaka district*. Thesis (M.A. Ed Psychology). University of Zambia.
- UNESCO. (2000). *Guidance (Module I)*. Paris: Agzi Communication.